

OKUL MÜDÜRLERİNİN DEĞER VE DEĞER KAZANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

Pınar DOKTAŞ YEŞİLTAŞ¹

Ayşe MENTİŞ TAŞ²

Atıf/©: Yeşiltaş Doktaş, Pınar; Mentiş Taş, Ayşe (2016). Okul Müdürlerinin Değer ve Değer Kazanımına İlişkin Görüşleri, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 9, Sayı 2, Aralık 2016, ss. 1125-1146

Özet: Bu çalışmanın amacı, ilk ve ortaokullarda görev yapan okul müdürlerinin değer ve değer kazanımına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma betimsel tarama modelinde bir çalışma olup veriler araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu anket ile elde edilmiştir. Araştırma Şanlıurfa il merkezinde ve merkeze bağlı ilkokul ve ortaokullarda çalışmakta olan 35 okul müdürü üzerinde yürütülmüştür. Verilerin analizinde bir nitel araştırma tekniği olan “betimsel analiz” yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre okul müdürlerinin yaşamına yön veren en önemli ilk üç değer “dürüstlük, sevgi ve saygı”dır. Bunların ardından “adalet, hoşgörü ve aileye bağlılık” değerleri gelmektedir. Okul müdürlerinin büyük bir kısmı öğrencilerin değer kazanımlarında ailenin rolünün çok büyük olduğunu, okulun değer kazandırmada aileden sonra geldiğini belirtmişlerdir. Ayrıca değer kazanımında kitle iletişim araçlarının olumsuz yönlerinin daha fazla olduğunu vurgulamışlardır. Okul müdürünün sorumlu olanları yönlendirerek ve rol model olarak değer kazanımına katkı yaptıklarını belirtmişlerdir. Sayıları az da olsa bazı müdürler ise değer kazandırmada okul müdürlerinin etkisi konusunda olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Betimsel Analiz, Değer Kazanımı, Okul Müdür.

Makale Geliş Tarihi: 18.04.2016/ Makale Kabul Tarihi: 28.06.2016

* Bu tez birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1 Sınıf Öğretmeni, MEB, e-posta: edessa_edessa63@hotmail.com.

2 Doç. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Bilim Dalı, e-posta: atas@konya.edu.tr.

School Managers' Remarks On Values And Gaining Values

Citation/©: Yeşiltaş Doktaş, Pınar; Mentiş Taş, Ayşe (2016). School Managers' Remarks On Values And Gaining Values, Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year 9, Issue 2, December 2016, pp. 1125-1146

Abstract- *The purpose of the present research is defining remarks of school managers, who serve at primary and secondary schools on values and gaining values. The present research employed descriptive survey model, and the data were collected with a questionnaire including open-ended items developed by the researcher. The present research was conducted on 35 school managers, who serve at primary and secondary schools in the provincial centre of Sanlıurfa. Data were analysed in accordance with descriptive analysis method, which is one of the qualitative research techniques. According to the findings obtained in the present research, the most important three values that shape school managers' lives are "honesty, love and respect". These are followed by "justice, tolerance and commitment to family" values. Most of the school managers stated that family played the primary role in students' gaining values, and school plays the second important role after family. Additionally, they emphasized the negative effects of mass communication tools on gaining values. School managers indicated that they contributed to gaining values by guiding the responsible parties, and serving as role models. Even small in numbers, some managers provided negative remarks on the effect of school managers in gaining values.*

Keywords: Value, Descriptive Analysis, Gaining Values, School Manager.

I. GİRİŞ

Değer, bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlardır (Kızılcelik ve Erjem, 1994: 99).

Değerler, inançlardır. Ancak tümüyle nesnel, duygulardan arındırılmış fikir niteliği taşımazlar; etkinlik kazandıklarında duygularla içi içe geçerler. Değerler bireyin amaçlarıyla ve bu amaçlara ulaşmada etkili olan davranış biçimleriyle (hak bilirlilik, yardımseverlik gibi) ilişkilidir. Değerler, davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görürler (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000:63).

Değerler çoğul kullanıldığında bir toplumun üzerinde hemfikir oldukları

(iyiliği, kötülüğü ve önem derecesi) bir olguyu belirtir. Bireysel anlamda ise, bireyin davranışlarına rehberlik eden temel doğrultuları ifade eder (Welton ve Mallan,1999; Aktaran Akbaş, 2004: 44).

Bireylerin ve toplumların sağlıklı bir temelde buluşmasında önemli bir rol oynayan değer kavramı, aynı zamanda onları ortak bir noktada birleştirerek onlara birlikte yaşama imkanı sağlar. Hiçbir değer bulunmadığı bir durumda düzen ve huzur yerini anarşiye bırakacaktır. Kişinin içinde bulunduğu topluma veya gruba uyum sağlaması için ne tür davranışlarda bulunması gerektiği noktasında kişiye rehberlik eden değer kavramı, bu işleviyle bireylerin daha huzurlu ve mutlu olmasını sağlar (Kumbasar, 2011; Aktaran Karababa, 2015).

Toplumdaki bireylerin değerleri korumasına veya göz ardı etmesine paralel olarak değerler ya zamanla kaybolurlar ya da bir sonraki nesle aktararak yıllarca devam ettirilirlir. Değerlerin yıllarca devam etmesi ve kalıcı olması, onların insanlarca içselleştirilmesine ve genel kabul görmesine bağlıdır (Gudmundsdottir, 1991; Aktaran: Akbaba Altun, 2003: 8).

Toplumsal bütünlük ve huzurun sürdürülebilmesi, ancak toplumdaki değerlerin yeni nesillere aktarılması ile mümkündür. Değerlerden arınmış bir eğitim anlayışı düşünülemez. Bu nedenle, eğitimin hedeflerinden biri de toplumun ortak değerlerini yeni yetişen nesillere aktarmak ve öğretmektir. Toplumsal yaşamda değişen değerlerin yerine uygun olan yeni değerler koyarak değerlerini davranış haline getiren bireyler yetiştirmektir. Çocukların ve gençlerin iyi insan, iyi vatandaş; kendi kendisiyle ve çevresiyle barışık ve uyumlu bireyler olarak yetişmelerine yardımcı olmaktır (Hökekeki, 2010; Aktaran, Ulusoy ve Arslan, 2016: 7).

İyi insan ve iyi vatandaş davranışları sergileyen bireylerin yetiştirilmesi ise bireylere önce ailede sonra da okulda değer eğitimi verilmesi ile gerçekleşebilir. Okullarda uygulanan eğitim programlarının üç hedefi vardır. Bilişsel hedefler, duyuşsal hedefler ve psikomotor hedefler. Böylece bireylerin bilgi, tutum ve değer, beceri kazanmaları sağlanmaya çalışılır. Bireylerin istenilir davranışlar sergileyebilmesi için bu üç hedefinde gerçekleştirilmesi gerekir. Sadece bilgi kazandırma amaç edinilir tutum ve değer boyutu ihmal edilirse bireylerin tam olarak istenilir insan davranışları sergilemesi sağlanamaz. Bu nedenle değerlerin kazandırılmasında etkili bir programın hazırlanmasının yanı sıra hazırlanmış olan programın uygulanması da çok önemlidir.

Değerlerin öğrenilmesi aşamasında sınıfta öğretmenler model olmalı, sınıfta içinde ortak bir sosyal doku oluşturmalı, her öğrenciye sorumluluk verip, onların

ahlaki gelişimlerine katkıda bulunmalı, cesaretlendirip veya cezalandırarak değerler empoze etmeli, öğrencilere karar verme olanağı tanımalı, paylaşım fırsatı vermeli, ortaklaşa çalışmaya teşvik etmeli, tartışma ve paylaşma ortamları oluşturmalıdır (Tyree&Vence, 1997: 12, Aktaran: Dilmaç, 2002: 4).

Öğretmenler model olarak ve temel değerlerle tutarlı davranışları pekiştirerek öğrencilerin okul politikalarını anlamalarına yardım eder. Değerler sadece sınıflarda değil daha geniş bir okul ve buna ait topluluktaki bütün davranışları ve kararları etkiler. Öğrenciler okul topluluğunun üyeleri tarafından onlara sağlanan iyi modelleri gözleyerek temel değerleri benimserler (Refshauge, 2004: 4; Aktaran, Ulusoy ve Dilmaç, 2015: 94).

Okullarda değerlerin öğretiminde en önemli görev şüphesiz ki öğretmenlere düşmektedir. Ancak bu konuda en önemli sorumluluk paylarından biri de programların uygulandığı okullardaki okul müdürlerine aittir. Okul müdürleri öğrencilere rol model olarak, uygun öğrenme ve öğretme ortamı oluşturarak, programların uygulayıcısı olan öğretmenleri bu konuda denetleyerek ve aile ile işbirliği içinde olarak bu sorumluluklarının önemli bir kısmını yerine getirmiş olurlar (Boydak Özcan, 2009; Balyer, 2012; Özden, 2013). Okul müdürlerinin bu görevleri yerine getirmelerinde öğretim lideri rolünün ve değerlere göre yönetim anlayışının da etkisi vardır. Öğretim liderliği, bir anlamda okul yöneticisinin, okulun varlık nedeninin 'öğrencilerin yetişmesini sağlamak' olduğu gerçeğini hatırlamasıdır. Okul da, yöneticisi de, öğretmeni de öğrenmeyi sağlamak için vardır. Öğretim liderliği, okul yöneticisinin asıl yerinin geniş makam odası değil, sınıf ve koridorlar olduğu görüşünü yaygınlaştırmaktadır. Öğretim lideri yönetsel işlerin bir kısmını yardımcılarına devreder. Okuldaki tüm etkinlikleri öğrenme ve öğretme süreçleri üzerinde yoğunlaştırır. (Özden, 2013: 116-117). Bu noktada okul yöneticisinin değerlere göre yönetim anlayışına sahip olması da oldukça önemlidir. Değerlere göre yönetim, örgütlerin performanslarının en üst düzeye çıkarılması amacıyla örgütün değerlere göre, iyi bir şekilde yönetilmesi anlamında kullanılmaktadır. Bu anlamda değerlere göre yönetim özellikle bireyleri güdülemeye, yetenekleri geliştirmeye, sinerji ve yenilikleri desteklemeye odaklanmış bir yönetim şeklidir (Institute of Value Management, 2001; Aktaran: Yılmaz, 2008: 99). Bu anlayışın özünde değerlerin belirlenmesi, ifade edilmesi ve günlük etkinlikler ile bütünleştirilmesi yani yönetimde değerlerin hayata geçirilmesi bulunmaktadır (Balci, 2000; Aktaran: Yılmaz, 2008: 101).

Okul yönetiminde bu derecede büyük bir misyonu yüklenmiş okul müdürlerinin değer ve değer kazanımına ilişkin görüşleri de bir o kadar önemlidir. Bu

noktadan hareketle okul müdürlerinin değer ve değer kazanımına ilişkin görüşlerini belirlemek araştırma konusu olmuştur.

II. AMAÇ

Bu araştırmanın genel amacı okul müdürlerinin değer ve değer kazanımına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yaşamınıza yön veren değerler nelerdir?
2. Öğrencilerin değer kazanımında ailelerin rolü nedir?
3. Öğrencilerin değer kazanımında okulun rolü nedir?
4. Öğrencilerde olması gereken başlıca değerler hangileridir?
5. Öğretmenlerin öğrencilerin değer kazanımındaki rolü nedir?
6. Kitle iletişim araçlarının (televizyon, telefon, bilgisayar... vb.) değer kazanımı üzerindeki etkisi nedir?
7. Okul müdürlerinin öğrencilerin okulda değer kazanımındaki rolü nedir?

III. YÖNTEM

A. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma okul müdürlerinin değer ve değer kazanımına ilişkin görüşleri açık uçlu sorularla belirlenmeye çalışıldığı için betimsel tarama modelinde nitel bir araştırmadır.

B. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Şanlıurfa merkez ve merkeze bağlı ilkokul ve ortaokullarda müdürlük yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 35 okul müdürü oluşturmuştur. Çalışma grubunun oluşturulmasında kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, çoğu zaman araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 113).

Kişisel Bilgiler: Araştırmaya katılan okul müdürlerinin 26 'sı (%74,3) erkek 9'u (%25,7) kadın olup araştırmaya katılan erkek okul müdürlerinin sayısı kadın okul müdürlerinin sayısına göre daha fazladır. Araştırmaya katılmış 1-5 yıl hizmet süresi olan 19 (%54,3) ,6-10 yıl hizmet süresi olan 11 (%31,4), 11-15 yıl hizmet süresi olan 2 (%5,7), 16-20 yıl hizmet süresi olan 2 (%5,7) 20 yıl ve üzeri hizmet süresi olan 1(%2,9) okul müdürü bulunmaktadır. Araştırmaya katılan okul müdürlerinin 25'i (%71,4) eğitim fakültesinden, 2'si (%5,7) eğitim enstitüsünden, 8'i (%22,9) diğer okul türlerinden mezun olmuştur.

C. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı okul müdürlerinin değerler ve değer kazanımına ilişkin görüşlerini saptamaya yönelik hazırlanmış 7 sorudan oluşan anket formudur. Form hazırlanmadan önce değerler ve değerlerle ilgili kavramlara yönelik literatür taraması yapılmış ve konuyla ilgili alt başlıklar oluşturulmuştur. Bu başlıklar okul müdürlerinin yaşamına yön veren değerler, değer kazanımında ailenin, okulun, öğretmenin, okul müdürlerinin rolü, okul müdürlerinin öğrencilerinde bulunmasını istedikleri başlıca değerler ve kitle iletişim araçlarının değer kazanımı üzerindeki etkisi olarak belirlenmiştir. Hazırlanan sorular 2 uzman kişinin görüşüne sunulmuş ve önerileri dikkate alınmıştır. Bu anket formu 2 bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde okul müdürlerinin kişisel bilgilerinin öğrenilmesine yönelik sorular yer almıştır. İkinci bölümde ise araştırma soruları yer almıştır.

D. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri Şanlıurfa Valiliğinin izni ile 2014-2015 Öğretim Yılında Şanlıurfa Merkez Eyyübiye, Haliliye, Karaköprü merkez ilçeleri ve merkeze bağlı ilk ve ortaokullarında görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 9 (%25,7) kadın 26 (%74,3) erkek olmak üzere 35 okul müdürünün görüşleri yazılı olarak alınarak elde edilmiştir.

E. Verilerin Analizi

Bu araştırmada okul müdürlerinin görüşleri anket formu ile yazılı olarak alındığı için, verilerin analizinde bir nitel araştırma tekniği olan "betimsel analiz" yöntemi kullanılmıştır.

Betimsel Analiz: Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analiz, içerik analizine göre daha yüzeyseldir ve daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden açık biçimde belirlendiği araştırmalarda kullanılır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Betimsel analizde ,görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 223-224). Betimsel analizde temele alınan soru ya da konu başlık haline getirilerek, başlığa uygun olan verilerden doğrudan doğruya alıntılar yapılarak analizler ortaya konur (Ekiz, 2009: 75).

Bu araştırmada veri analizine başlamadan önce her bir anket formu 1'den 35'e kadar numaralandırılmıştır. Araştırmaya katılan müdürlerin bir kısmı müdür yetkili öğretmen olduğu için ayrılık sağlamak için anket formları öğretmen 1, öğretmen 2 şeklinde numaralandırılmıştır. Daha sonra okul müdürlerinin her bir araştırma sorusuna verdiği cevaplar tek tek okunup, not edilmiştir. Verilen cevaplar araştırma sorusu başlığı altında sınıflandırılmış, tablolar halinde düzenlenerek sunulmuş ve yorumlanmıştır. Elde edilen veriler araştırma soruları başlığı altında sunulduğu için okul müdürlerinin sorulara verdikleri cevapların hangi sıklıkta tekrar ettiği tablolarda frekans olarak gösterilmiştir. Nitel araştırmada elinde belirli ve önceden saptanmış kategoriler olan araştırmacı, ilgili kategorinin hangi sıklıkta tekrar edildiğini belirtebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 244). Nitel araştırmada katılımcılardan doğrudan alıntılara yer vermek ve bunlardan yola çıkarak sonuçları açıklamak geçerlilik için önemli olmaktadır. Bunun için araştırmadan elde edilen verilerden bazıları olduğu gibi verilerle inandırıcılık sağlanmaya çalışılmıştır (Wolcott, 1990, Aktaran: Aktürk vd, 2008).

IV. BULGULAR

Bu bölümde ilk ve ortaokullarda görev yapan okul müdürlerinin değerler ve değer kazanımına ilişkin görüşlerine ait bulgular araştırma soruları dikkate alınarak tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Okul Müdürlerinin Yaşamına Yön Veren Başlıca Değerler

Yaşamınıza Yön Veren Değerler	Frekans(n)	Yaşamınıza Yön Veren Değerler	Frekans(n)
Dürüstlük	17	Kanaatkarlık	1
Sevgi	15	Temizlik	1
Saygı	14	Örf, Adet, Gelenek	1
Adalet	10	Sahip Çıkma	1
Hoşgörü	7	Demokratik Değerler	1
Aileye Bağlılık	6	Hukuki Değerler	1
İnanç	5	Başarılı Olabilme	1
Yardımseverlik	4	Sağlığına Dikkat Etme	1
Güvenirlilik	4	Mutlu Olabilme	1
Güzel Ahlak	4	İnsana Hizmet Etme	1
Sorumluluk	3	Ardında Eser Bırakma	1
Azim-Kararlılık	2	Vicdanlı Olma	1
Empati	2	Merhamet	1
Toplumsal Değerler	2	Tutumluluk	1
Samimiyet	2	Cömertlik	1
Sadakat	2	Misafirperverlik	1
Manevi Değerler	2	Çalışkanlık	1
İyi niyet	2	Etik Değerler	1
Anlayış	1	Mücadele Edebilme	1
Pozitif Düşünme	1	Objektiflik	1
Süreklilik	1	Tutarlılık	1
Bilimsellik	1	Cesaret	1
İletişim Kurabilme	1	Onur	1
TOPLAM	133		

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi okul müdürlerinin yaşamına yön veren başlıca değerlerin başında Dürüstlük, sevgi, saygı, adalet, hoşgörü, aileye bağlılık, inanç ve yardımseverlik gelmektedir.

Tablo 2.Değer Kazandırmada Ailenin Rolü

Ailenin Rolü	Frekans(n)
Eğitim ailede başlar.	16
Ailenin rolü en büyüktür.	8
Değerlerin temeli ailede atılır.	4
Aileler rol model olmalıdır.	4
Aileler değer eğitimi konusunda bilgilendirilmelidir.	3
Değer eğitiminde önce aile sonra okul ve çevre gelir.	3
Temel değerler ailede verilir	2
Aile yetersizdir.	2
Değer eğitiminde öğrenci, öğretmen ve aile işbirliği içinde olmalıdır.	2
Aile tek başına yeterli değildir ama mutlaka değer eğitimine dahil olmalıdır.	1
Aile çocuğun yeteneklerini geliştirmesi için uygun ortam hazırlamalıdır.	1
TOPLAM	60

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 2’ye göre okul müdürlerioldukça büyük oranda değer kazanımında ailenin rolünün çok fazla olduğunu belirtmiştir. Okul müdürlerinin az bir kısmı değer kazanımında öğrenci, öğretmen ve ailenin değer kazanımında işbirliği içinde olması gerektiğini ifade ederken, bazısında ailenin bu konuda yetersiz olduğunu ve bilgilendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Okul müdürlerinin bu konu hakkındaki görüşlerine şu ifadeler örnek verilebilir:

Aile ilk eğitim merkezidir. Ailenin rolü öğrencinin kişilik kazanımında önemli rol oynar. Haliyle öncelikli olarak aile eğitimi ön planda tutulmalıdır (Öğretmen-2).

Öğrencilerin değer kazanımında en başta aile gelir. Bütün davranış kalıplarının şekillendiği ve kodlarının işlendiği bu dönemde ailenin rolü büyüktür (Öğretmen-10).

Aile toplumun temel ögesidir. Değerlerin çoğunun temeli ailede atılır. Ailenin eğitimi olması değer kazanımında büyük önem arz etmektedir. Hayatın diğer aşamaları da bu değerler üzerine inşa edilmektedir (Öğretmen-27).

İnsanın ilk eğitimi ailede başlar. Ailede iyi bir değer eğitimi almış öğrenci her yönüyle örnek bireydir ve model olur. Atalarımız şunu der: “Her ağaç kökünün üzerinde yeşerir.” Ailesi değer yargılarına bağlıysa bu öğrenciye de sirayet eder (Öğretmen-28).

Tablo 3. Öğrencilerin Değer Kazanımında Okulun Rolü

Okulun Rolü	Frekans(n)
Okulun rolü büyüktür.	11
Okul aileden sonra ilk sırada yer alır.	9
Ailede kazandırılan değerler okulda pekiştirilir ve geliştirilir.	8
Okul, aile ve çevre ile işbirliği içinde olmalıdır.	7
Değer kazanımında okuldaki en etkili unsur öğretmendir.	5
Okul değer kazanımı için uygun ortamı sağlarsa etkilidir.	4
Okulun değer kazanımındaki etkisi olumlu ya da olumsuz olabilir.	2
Sadece okulda ve sınırlı bir zaman diliminde değer kazandırılmaz.	1
Okul değer kazandırmada ilk sırada yer alır.	1
Okul bireylerin akademik yaşamında etkilidir, kişilik gelişiminde etkili olamaz.	1
TOPLAM	49

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 3'e göre okul müdürlerinin çoğunluğu okulun değer kazanımında etkisinin büyük olduğu görüşünde birleşirken okulun aileden sonra en etkili unsur olduğunu ifade etmişlerdir. Okulun değer kazanımındaki etkisi konusunda olumsuz düşünen müdürler az da olsa bulunmaktadır.

Okul müdürlerinin bu konu hakkındaki görüşlerine şu ifadeler örnek verilebilir:

Okul öncesi eğitimde ve eğitimin diğer kademelerinde değer kazanımı açısından okulun önemi çok büyüktür. Çocuğun sosyal beceri geliştirmesi, akademik başarısı, dürüstlük, saygılı olma, iletişim, temizlik, nezaket kuralları kavramlarının aileden sonra kazandırıldığı yerdir (Öğretmen-32).

Birçok öğrenci ailede çoğu değeri kazanmamaktadır. Onun için bu eğitim çoğunlukla okulda verilmekte veya eksik değerler okulda kazandırılmaktadır (Öğretmen-3).

Okulun rolü kendini her alanda hissettirir. Arkadaşlık, paylaşma, kendine güven ve en önemlisi sosyalleşmenin olduğu en önemli kurumlar okullardır (Öğretmen-14).

Okul aileden sonra ikincil bir öneme sahiptir. Okul çalışanları(idareciler, öğretmenler, yardımcı hizmetliler...)kazandırılması gereken değerleri uygulamalı olarak öğrencilere kazandırmalıdır (Öğretmen-19).

Değer eğitimi açısından bakıldığında öğretmenin içinde olduğu okul veya arkadaşları daha önemlidir. Doğayı seven, koruyan, sosyal aktiviteleri bol olan okulun öğrencisi de daha çok olumlu tutum ve davranışlarda bulunacaktır (Öğretmen-25).

Ailenin temelini attığı değerlerin kazandırılması ve tamamlanması okul tarafından olmaktadır. Örgün eğitim, bilimsel temellerin doğru istikamette ilerlemesi için vazgeçilmez unsurdur. Toplumumuzun temel değerlerinin öğretildiği alandır (Öğretmen-27).

Tablo 4. Okul Müdürlerinin Öğrencilerinde Bulunmasını İsteddiği Değerler

Değerler	Frekans(n)	Değerler	Frekans(n)
Saygı	23	Planlılık	1
Dürüstlük	22	Empati	1
Sevgi	14	Amaçsallık	1
Çalışkanlık	9	Geçmişine Sahip Çıkma	1
Hoşgörü	8	Özgürlük	1
Sorumluluk	6	Mütevazılık	1
Adalet	6	Kurallara Uyuma	1
Manevi Değerler	6	Bencil Olmama	1
Bağlılık(Dindarlık)			
Güzel Ahlak	5	Tutarlılık	1
Temiz ve Düzenli Olma	5	Demokratik Değerler	1
Yardımseverlik	4	Etkili İletişim	1
Paylaşma	3	Doğa Sevgisi	1
Milli Değerlere Bağlılık	3	Özsaygı	1
Güvenirlilik	3	Misafirperverlik	1
Değişime Açık Olma	3	Duyarlılık	1
Başarılı Olma	3	Bilimsellik	1
İşbirliği Yapabilme	2	Estetik	1
Azim ve Kararlılık	2	Saygınlık	1
Merhamet	2	Cömertlik	1
Özgüven	2	Samimiyet	1
Anlayış	1		
Disiplinli Olma	1		
TOPLAM	155		

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 4’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan okul müdürlerinin öğrencilerde bulunmasını istediği başlıca değerler saygı, dürüstlük, sevgi, çalışkanlık, hoşgörü, sorumluluk, adalet ve dindarlık, güzel ahlak, temiz ve düzenli olmalıdır.

Tablo 5. Öğrencilerin Değer Kazanımında Öğretmenlerin Rolü

Öğretmenlerin Rolü	Frekans(n)
Öğretmen rol modelidir.	21
Öğretmen çok önemlidir.	10
Öğretmen yeterli donanıma sahipse değer kazandırabilir.	4
Öğretmen rehberdir.	3
Öğretmen öğrenciye kendini sevdirse değer kazandırabilir.	2
Öğretmen çok etkili değildir, yetersizdir.	2
Öğretmen öğrenciyi ulaşabileceği son değer seviyesine çıkarır.	1
Öğretmen değersizleştirdiği için değer kazandıramaz.	1
Öğretmen değer kazandırmaz, kazanılmış olanları pekiştirir.	1
Değer kazandırmak için öğretmenin aile ile işbirliği içinde olması gerekir.	1
TOPLAM	46

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 5’e göre okul müdürlerinin çoğunluğu öğretmenin rol model olduğu ve değer kazandırmada önemli bir yere sahip olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir. Az sayıda okul müdürü, öğretmenin değer kazandırmadaki rolü hakkında olumsuz görüş bildirmiştir.

Okul müdürlerinin bu konu hakkındaki görüşlerine şu ifadeler örnek verilebilir:

Çok çok önemlidir. Gelecek nesil onların elinde şekilleneceği için öğretmen büyük rol oynamaktadır. Bu nedenle öğretmen yetiştiren üniversiteler öğretmenleri donanımlı gönderirse gelecek de o ölçüde güvende olur (Öğretmen-2).

Öğretmenlerin öğrencilere değer kazandırması için özellikle öğretmeni değerli kılmamız lazım. Öğretmenin bu kadar değersiz olduğu bir sistemde öğretmenin değer kazandırması beklenemez (Öğretmen-10).

Öncelikle öğretmenlerin bazı değerlere sahip olması gerekir. İnsan kendisinde olmayan bir değeri başkasından isteyemez, istese de kazandıramaz (Öğretmen-19).

Birincisi öğretmenin öğrencilerin karşısında ağzından çıkan her söze dikkat

etmesi gerekir. İyi de olsa olumsuz da olsa bir öğretmen öğrencinin gözünde yaşı kaç olursa olsun bir modeldir. Sırf her ayın 15'ini bekleyen bir öğretmenin öğrenciye hiçbir faydası olmayacaktır (Öğretmen-25).

Öğrenciler için iki dünya vardır: Öğretmeni olmadan önceki dünyası, öğretmeni tanıdıktan sonraki dünyası. Öğretmenle beraber öğrenci ulaşabileceği son değerler seviyesine çıkar (Öğretmen-26).

Aile bireylerinden önce öğretmen öğrencinin en büyük modelidir. Ailenin yaptırmadığı ya da veremediği birçok güzel davranışı öğretmen vermektedir. Bizim hayatımızda da model olan birkaç öğretmenimiz muhakkak vardır. İz bırakanlar hayatımızda çok önemli bir yer edinmişlerdir. Ve onları daima iyilikle yâd ederiz (Öğretmen-28).

Öğretmenler öğrencilere bu konuda örnek teşkil eden rol modellerdir. Öğrenciler eğer sevgiyle bağlı oldukları bir öğretmene sahiplerse muhakkak öğretmenler de –aile kadar olmasa bile- katkı sağlayabiliyor (Öğretmen-29).

Öğretmenin rolü okulun geneldeki rolünün özel bağlamını ifade eder ve son derece önemlidir. Öğretmeni tornayı kullanan bir ustaya benzetirsek ortaya nasıl bir ürün çıkacağı bu ustanın maharetli ellerine bağlıdır (Öğretmen-32).

Tablo 6. Kitle İletişim Araçlarının Değer Kazandırmadaki Rolü

Kitle İletişim Araçlarının Rolü	Frekans(n)
Olumsuz yönleri daha fazladır.	12
Seçilerek ve kontrollü kullanılmalıdır.	9
Kullanım şekline ve amacına göre olumlu ya da olumsuz etkisi olabilir.	9
Yaşamın her safhasında çok etkilidir.	8
Bu araçlar değer kazandırmaktan çok var olan değerlerin kaybedilmesine neden olmaktadır.	6
Bilinçli olarak kullanılmadığıdır.	3
Sosyal yaşam üzerinde çok etkilidirler.	2
Bilgisayar(intenet) ve televizyon en etkili olanlardır.	2
Kişilik gelişiminde etkisi ailenin ve okulun önüne geçmiştir.	2
Kitle iletişim araçları çok etkili değildir.	1
Kitle iletişim araçlarının verdiği değerlerle kazandırılmak istenen değerler örtüşürse değer kazanımı daha hızlı ve etkili olur.	1
TOPLAM	55

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 6'ya göre okul müdürlerinin çoğunluğu kitle iletişim araçlarının değer eğitimini olumsuz yönde etkilediği görüşündedirler. Bir kısmı etkisinin çok büyük olduğunu savunmuş, bir kısım okul müdürü ise olumsuz tarafları gibi olumlu taraflarının da olduğunu ifade etmiştir.

Okul müdürlerinin bu konu hakkındaki görüşlerine şu ifadeler örnek verilebilir:

Kitle iletişim araçları elbette kullanılacaktır. İçini güzel hasletlerle dolduran yayın yaparsa(millî, manevî, kültürel değerlere... vb. vurgu yaparak).Toplum, gençlik yediden yetmişe düzeler, özümüze döneriz. Aksi halde şiddetin yoğun olduğu ahlaki değerlerden uzak bir gelecek bizi bekler(Öğretmen-2).Televizyon benim gözümde aptal kutusudur. Bu teknolojinin her eve girmesiyle bu teknolojiyi faydalı yönleriyle kullanamayan insanlar değerlerinin arsızca kemirilip yok edilmesine neden olmuşlardır. Bu araçların ülkemizde kontrolsüz bir şekilde yayın yapması yarar sağlamaktan çok zarar vermektedir (Öğretmen-17).

Kitle iletişim araçları değer kazanımı üzerinde etkilidir. Kitle iletişim araçları yayın yapan kişilerin inisiyatifinde olduğundan onların yaymak istediği değerleri kazandırmaya çalışırlar. Eğer kitle iletişim araçlarıyla kazandırılan değerlerle, kazandırılmak istenen değerler birbiriyle örtüşürse değer kazanımı daha hızlı ve etkili olur (Öğretmen-20).

Kitle iletişim araçlarını kullanmak bence anne, baba veya öğretmenlerin denetiminde, kontrolünde olmalıdır. En azından belli bir süreliğine hem öğrenciye yardımcı olmak, rehberlik etmek hem de 21. yy'da bilgisayar, internet...vb .olmadan ilerlemenin mümkün olmayacağını öğrencilere anlatmak gerekir (Öğretmen25).

Teknolojinin kullanımının olumlu yanlarının yanında doğru kullanılmadığı zaman sosyal birçok olumsuz etkisi de olmaktadır. Kontrolsüz kullanılan birçok araç sağlık sorunlarının yanında ekonomik ve sosyal yıkımlara da neden olmaktadır (Öğretmen-27).

Çok büyüktür. Fakat ne yazık ki bu olumlu olması gerekirken günümüzde daha çok olumsuzdur. Kitle iletişim araçları amacına hizmet etmiş olsa çok mükemmel başarılar elde edilebilir. Ne yazık ki bu değerler insanlar tarafından bu amaç dışında, insani değer yargılarından uzak programlarla yönlendirilmektedir. Bu datoplumun değer yargılarından uzaklaşmasına ve yozlaşmasına sebebiyet vermektedir (Öğretmen-28).

Bu araçların yararları da var zararları da. Bu kullanan kişinin bilinçli olup olmamasıyla ilgili bir konu. Çocuğun etrafında olan ve onun örnek aldığı insanlar bu konuda duyarlı ve seçici ise bu araçların faydalı olacağı yadsınamaz bir gerçek. Mesela bilgisayar: Eğer aile bu aracı ihtiyaçları için kullanıp sitelerde seçici olursa, çocuk için de bu konuda titiz davranırsa bilgisayar değer kazanımı için bulunmaz bir nimet olabilir. Fakat tam tersi bir durum söz konusu olursa çocukta istemediğimiz birçok olumsuz davranış kaçınılmaz olarak oluşmaktadır (Öğretmen-29)

Tablo 7. Öğrencilerin Değer Kazanımında Okul Müdürlerinin Rolü

Okul Müdürlerinin Rolü	Frekans(n)
Değer kazanımında sorumlu olanları yönlendirerek etkili olur.	13
Okul müdürleri rol modeldir.	8
Çok fazla etkili değillerdir.	7
Okul müdürleri değer kazandırmada çok önemli bir yere sahiptirler.	5
Okul müdürleri bu konuda liderdir.	5
Okul müdürleri etkili olmak için donanımlı olmalıdır.	3
Etkisi yoktur.	2
Okulda değer kazanımında en önemli rol müdüründür.	1
Öğretmenden daha geri plandadır.	1
Toplumu, çevreyi, aileyi tanıyabildiği ölçüde faydalıdır.	1
Öğrencilere değer kazanımında güven verir ve destek olur.	1
Genelde disiplin etkmek üzere baskı uyguladığından olumsuz yönde etki etmektedir.	1
İdare etmekten sorumlu olduğundan değer kazanımı da dahilideğer şeylere zaman ayıramamaktadır.	1
En masum olan onlardır.	1
TOPLAM	49

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 7'ye göre okul müdürlerinin büyük bir kısmı müdürlerin sorumluları yönlendirmede etkili olduğu görüşündedir. Ancak görüşler incelendiğinde büyük çoğunluğu müdürlerin rol model olduğu ve değer kazandırmada önemli

bir yere sahip olduğunu belirtmiştir. Bir kısmı da okul müdürlerin değer kazandırmadaki rolü hakkında olumsuz fikir beyan etmiştir.

Okul müdürlerinin bu konu hakkındaki görüşlerine şu ifadeler örnek verilebilir:

Okul müdürü öğrencilerin nazarında çok önemli bir yere sahiptir. Müdür güler yüzlü, mesaisine riayet eden, doğru, objektif, çalışkan olmalıdır. Bir okul müdürü okulu kadar müdürdür. Öğrencilerin kişilik kazanımında müdür de rol modeldir (Öğretmen-2).

Okulumuzda değerler eğitimi adı altında bir değerler koridoru oluşturduk. Bu koridorda altı değer belirlenerek oluşturulan panolarda sürekli güncellemeler yaparak etkinlikler, yazı, şiir ve görsel paylaşımlar sunduk. İyi bir yönetici değer eğitimi üzerinden öğrenciler ve diğer çalışanlar üzerinde yoğun bir etki oluşturabilir. Tabi ki “Dudağı çatlayan çöllerde, yağmur olmaya mecbur denizler.” olarak kendilerini görebilirlerse (Öğretmen-17).

Öğrencilerin okulda değer kazanımında okul müdürlerinin rolü tartışmasız büyüktür. Olumlu okul kültürü ve iklimi oluşturmak, öğrencilerin değer kazanımını disiplinize etmek, takip etmek, geliştirmek için sosyal-kültürel faaliyetleri organize etmek bakımından okul müdürünün rolü büyüktür (Öğretmen-20).

Kervanın başında giden biri ya da ordunun bir komutanı veya cemaatin önünde namaz kılan bir imam gibidir bence okul müdürü. Herkes ona bakar, onun yaptıklarına göre davranır. Gece-gündüz odasında yatan, film izleyen bir müdürle okuldaki en ufak bir taşın yer değiştirmesinden dahi haberi olan bir müdür arasında dağlar kadar fark vardır. Aynı şekilde öğretmenler de, öğrenciler de (Öğretmen-25).

Okul müdürleri orkestra şefi gibidir. Rotayı belirleyendir. O yüzden donanımlı olması gerekiyor. Değer kazandırma konusunda öğretmen ve diğer çalışanlarla birlikte birçok değer kazandırabilir (Öğretmen-27).

Biz okul müdürleri olarak öğrenciyle birebir ilişki içine giremiyoruz. Fakat bu durumla doğrudan ilişkili olan kişileri bu konuda bilgilendirerek ve okuldaki ders içi ve ders dışı faaliyetlerimizle alakalı planlamalarda değer kazanımına yer verirken bu konuda önemli katkılarımız olacağını düşünüyorum (Öğretmen-29).

Bir okul müdürü öğrencilerini vatanını seven, millet sevgisiyle büyüyen, insanlara saygılı, dürüst, samimi, çevreye karşı duyarlı, dini inanışları bilen öğrenciler yetiştirdiği zaman görevini yerine getirmiş, rolünü tamamlamış olur

(Öğretmen-33).

Okul müdürleri en az etki eden konumdadır. Çünkü okul müdürleri okulun bakım, onarım, tamirat, ihtiyaç... vb. gibi inşaat işlerinden diğer şeylere zaman ayıramamaktadır. Bu yüzden en masum olan kesim okul müdürleridir (Öğretmen-35).

V. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre okul müdürlerinin yaşamına yön veren başlıca değerlerin başında dürüstlük, sevgi, saygı, adalet, hoşgörü, aileye bağlılık, inanç ve yardımseverlik gelmektedir. Bu değerler, değerler konusuna ilişkin yapılmış bazı çalışmalarda da (Yılmaz, 2006; Akdemir, 2012; Selvitopu, Bora ve Taş, 2015; Yazar ve Erkuş, 2013; Tay ve diğerleri, 2013; Özcan ve Polat, 2016) öne çıkmıştır. Özellikle dürüstlük, saygı, sevgi, hoşgörü yardımseverlik bireylerde olması, geliştirilmesi istenen değerler arasındadır.

Okul müdürleri oldukça büyük oranda değer kazanımında ailenin rolünün çok büyük olduğunu belirtmiştir. Akdemir (2012) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenleri, Yazar ve Erkuş (2013) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi öğretmenleri, Yazar (2012), Kurtde, Fidan (2009) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adayları, Özcan ve Polat (2016) tarafından yapılan araştırmada öğretim elemanları değer kazanımında en çok ailenin önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuca dayalı olarak eğitimci olan eğitim kurumlarında çalışan insanların değer kazanımında önceliğin ailede olduğunu düşündükleri söylenebilir. Ancak araştırmaya katılan müdürlerinin bir kısmı ailenin değer kazandırmada tek başına yeterli olmadığını aile ve okul işbirliği içinde olmalı, aileler değer eğitimi konusunda bilgilendirilmelidir görüşünü dile getirmiştir. Yine Yazar (2012) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının bir kısmı aileler eğitilerek bilinçlendirilmeli, aileler değerlerin kazanılmasında okul ile işbirliği içinde olmalı görüşünü ileri sürmüştür. Aynı şekilde Yazar ve Erkuş (2013) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi öğretmenleri değer kazandırmada ailelerin yeterli bilince sahip olmamalarını sorun olarak görmüşlerdir. Ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesi, okul aile işbirliğinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Çelenk (2003) tarafından yapılan araştırmada da okul başarısının artması için okul aile işbirliğinin sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Okul müdürlerinin çoğunluğu okulun değer kazanımında etkisinin büyük olduğunu okulun aileden sonra en etkili unsur olduğunu ifade etmişlerdir.

Okulun değer kazanımındaki etkisi konusunda olumsuz düşünen müdürler az da olsa bulunmaktadır. Cihan (2014)' da yaptığı çalışmada okulların değer kazanımında oldukça önemli olduğunu, büyük bir yer tuttuğunu ifade etmiştir. Kurtdede, Fidan (2009) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adayları değer öğretiminin okulun esas görevi olduğunu ifade etmişlerdir. Selvitopu, Bora ve Taş (2015) tarafından yapılan araştırmada velilere göre okul çocuğa değer kazandırmada beklentileri karşılamamaktadır. Okullarda akademik başarı ön planda tutum ve değer kazanımı ikinci plandadır. Bu tespit bu araştırmada çalışma grubunda yer alan az sayıda da olsa okul müdürünün okul öğrencilerin akademik yaşamında etkilidir, kişilik gelişiminde değil görüşünü destekler niteliktedir. Az sayıda da olsa okulun akademik başarıyı öne çıkarması gerektiğini söyleyen müdürler vardır.

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin öğrencilerde bulunmasını istediği başlıca değerler saygı, dürüstlük, sevgi, çalışkanlık, hoşgörü, sorumluluktur. Özcan ve Polat (2016) tarafından yapılan araştırmada da öğretim elemanlarının öğrencilerde görmek istediği değerler arasında saygı, dürüstlük, çalışkanlık, sorumluluk ilk sıralarda gelmektedir. Yazar ve Erkuş (2013) tarafından yapılan araştırmada da okulöncesi öğretmenleri okulöncesi dönemde çocuklara kazandırılması gerekli değerler arasında en çok saygı, sevgi, hoşgörü, temizlik yardımlaşma, sorumluluk, dürüstlük, arkadaşlık, paylaşım gibi değerleri öne çıkarmıştır.

Okul müdürlerinin çoğunluğu öğretmenin rol model olduğu ve değer kazandırmada önemli bir yere sahip olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir. Az sayıda okul müdürü, öğretmenin değer kazandırmadaki rolü hakkında olumsuz görüş bildirmiştir. Sünbül (1996)'e görede öğretmenler öğrencileri için model rolündedir. Çocuklar özellikle öğretmenlerin rolleriyle özdeşlik kurarak tutum ve değer kazanmaktadır. Meydan ve Bahçe (2010)'dedeğer öğretiminde öğretmenin model olmasının etkili bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir. Çetingöz (2015) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre okul öncesi eğitimi öğretmen adayları değerler eğitiminde öğretmenin önemli bir rolü olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak araştırmada değerler eğitiminde öğretmenin üstlendiği role yönelik bilgilerinin geliştirilmesi gerektiği belirlenmiştir. Berkant ve Sürmeli (2013) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre öğretmenlere, öğrencilerin duyuşsal özellikleri ve değer eğitiminde uygulanacak yöntem ve tekniklerle ilgili hizmet içi eğitimler verilmeli önerisi getirilmiştir.

Okul müdürlerinin çoğunluğu kitle iletişim araçlarının değer eğitimini olumsuz yönde etkilediği görüşündedirler Bir kısım okul müdürü ise

olumsuz tarafları gibi olumlu taraflarının da olduğunu ifade etmiştir. KurtdeFidan (2009) 'da öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşlerini incelediği araştırmada medyanın değer öğretiminde okulun ve öğretmenin etkisini azalttığını belirtmiştir. Yazar(2010) yaptığı araştırmada kitle iletişim araçlarındaki şiddet ve saldırganlık içeren bazı yayınların okulda verilen değerler eğitimi olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Medyanın değerler konusunda daha duyarlı olması ve değer eğitimi ile ilgili uygun programlara yer vermesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu konuda eğitim kurumları ile medya kuruluşları arasında işbirliğini geliştirici projeler üretilmelidir görüşüne yer vermiştir. Meydan ve Bahçe(2010)'nin yaptıkları çalışmada da öğretmenlerin bir kısmı televizyon, teknoloji vs. değerlerin yok olmasına sebep olmaktadır görüşünü savunurken bir kısmı da değerlerin aile ve okulda sağlam bir zemine oturtulduğu takdirde olumsuz etkilenmeyeceği görüşünü savunmuşlardır. Yazar (2012) ise yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının, kitle iletişim araçlarının değerler üzerinde olumsuz etki yaptığı ve değerlerin yozlaşmasına yol açtığı görüşünde oldukları bulgusuna ulaşmıştır. Öğretmen adaylarının kitle iletişim araçlarının değerlerin topluma kazandırılmasında olumlu ve olumsuz yönleri ile önemli rol oynadığı görüşünde olduklarını söylemiştir. Tokdemir (2007) ve Albayrak (2015)'da yaptığı araştırmada kitle iletişim araçlarının değer kazanımında olumsuz etkileri olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgular araştırmanın okul müdürlerinin kitle iletişim araçlarına ilişkin görüşlerini destekler niteliktedir.

Okul müdürlerinin büyük bir kısmı müdürlerin değer kazandırmada sorumluları yönlendirmede etkili olduğunu görüşündedir. Görüşler incelendiğinde araştırmaya katılanların bir kısmı müdürlerin rol model olduğu ve değer kazandırmada önemli bir yere sahip olduğunu belirtirken bir kısmı da okul müdürlerin değer kazandırmadaki rolü hakkında olumsuz fikir beyan etmiştir. Okul müdürlerinin görüşleri dikkatli incelendiğinde değer kazanımında kendilerini geri planda gördükleri söylenebilir. Balyer (2012) çağdaş okul müdürlerinden öğretim lideri, toplum lideri, vizyoner lider, örgütsel mimar, mentor, destekleyici, güvenlik uzmanı, sosyal hizmet uzmanı, değişimin öznesi, denetmen, hukuk uzmanı, zaman yönetici, program geliştirme uzmanı, disiplin figürü ve ekonomist rollerini gerçekleştirmelerinin beklenmekte olduğunu ifade etmiştir. Tüm bu rolleri yerine getirecek olan müdürlerin öğrencilere değer kazandırmada önemli sorumlulukları olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan bazı müdürlerin değer kazanımında müdürlerin rolü hakkında olumsuz görüş bildirmesinin bu noktada çok da doğru bir yaklaşım olmadığı söylenebilir. Boydak Özan (2009) tarafından

yapılan arařtırmada bu dūřūnceyi destekler niteliktedir. Arařtırmada okul yōneticilerinin gōrev yaptıkları okul tūrūne gōre (devlet-ōzel) ōğrencilere deęer kazandırma davranıřları belirlenmeye çalıřılmıřtır. Őzel okul yōneticilerinin devlet okulu yōneticilerine gōre ōğrencilere deęer kazandırmaya iliřkin ōğrenci gōrūřlerinin daha olumsuz olduęu belirlenmiřtir. Arařtırmada deęer kazandırmanın ōğrencilerin bilinçli geliřimlerinde ōnemli bir yere sahip olduęu ōzellikle okul yōneticilerinin bu misyonu yūklenmeleri ve okullarında deęer kazandırmaya iliřkin davranıř sergilemeleri ōrnek olmaları gerektięi ifade edilmiřtir.

Arařtırmadan elde edilen sonuçlar bu konuda yapılmıř dięer arařtırma sonuçlarıyla birbirini destekler niteliktedir. Ancak bu arařtırmaya ōzellik katan durum okul mūdūrlerinin deęerler konusuna iliřkin gōrūřlerini belirlemeye yōnelik bařka bir arařtırmaya ulařılamamıř olmasıdır. İkinci olarak arařtırmada az sayıda olsa da baēı okul mūdūrlerinin ōğrencilere deęer kazandırma konusunda okul mūdūrlerinin etkili olmadıęı gōrūřüne sahip oldukları sonucu çıkmıřtır. Bu sonuç ōğretimde lider olma ōzellięi tařıması gereken mūdūr ōzellikleriyle uyūřmamaktadır (Őzden, 2013; Yılmaz, 2008; Balyer, 2012).

Arařtırmadan elde edilen sonuçlara dayalı ōneriler gerekçeli olarak řu řekilde ifade edilebilir: Deęer kazandırmada aileler çok ōnemli bir yere sahiptir. Ancak tūm aileler yūksok bilinç düzeyine sahip olmadıęı için deęer kazanımında ailelerin bilinçlendirilmesi gerekir. Bu konuda okul aile iřbirlięi saęlanmalıdır. Deęer kazandırmada aileden sonra ikinci olarak okul gelmektedir. Okulda da bu gōrev ōncelikle ōğretmenlerin gōrevidir. Ancak ōğretmenlerin de çocuklara deęer kazandırma yōntemleri konusunda bilgilendirilmesi, bilgilerinin gūncellenmesi gerekmektedir. Kitle iletiřim araçları olumlu ya da olumsuz deęer kazandırma konusunda oldukça etkili araçlardır. Son dōnemde kitle iletiřim araçlarının çocukların deęer kazanmalarını olumsuz yōnde etkiledięine iliřkin gōrūřler artmaktadır. Bu nedenle medya okul iřbirlięinin olduęu projeler hayata geçirilmelidir. Olumlu deęer kazandırma konusunda medya ile iřbirlięi yapılmalıdır. Okul mūdūrleri ōğrencilere deęer kazandırmada sadece aileleri ve ōğretmenleri bař sorumlu olarak gōrmemeli bu konuda kendilerinin de çok aktif olarak çalıřmaları gerektięinin bilincinde olmalıdırlar. Okul mūdūrlerine de okulda deęer kazandırma konusunda kendilerinin nasıl hareket etmesi gerektięi ile ilgili eęitimler verilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKBABA ALTUN, Sadegül.(2003). Eğitim Yönetimi ve Değerler.*Değerler Eğitimi Dergisi* 1(1), 7- 18.
- AKBAŞ,Oktay.(2004).Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi.Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- AKDEMİR, S. (2012). *Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Programındaki Değerlerle İlgili Görüşleri Ve Bunların Kazandırılmasına İlişkin Uygulamaları*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- AKTÜRK,A.O.,ŞAHİN,İ.&SÜNBL, A.M.(2008).Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Web Temelli Öğretim Hakkındaki Görüşleri. *VIII. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı*, Eskişehir.
- ALBAYRAK,Fethiye.(2015).İlkokul Sosyal Bilgiler Dersinde Kazandırılan Değerlerle İlgili Sınıf Öğretmenlerinin *Görüşleri*.Yüksek Lisans Tezi.Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.Erzurum.
- BALYER,Aydın.(2012).Çağdaş Okul Müdürlerinin Değişen Rollerini.*Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*,Cilt 13, Sayı 2, Sayfa 75-93.
- BERKANT,Hasan.Güner.,SÜRMEİ,Zehra.(2013).Sosyal Bilgiler Dersindeki Değerleri Kazandırmada Öğretmenlerin Güçlük Yaşama Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, ss.334-348.
- BOYDAKÖZAN,Mukadder.(2009).Öğrenim Görülen Okul Türüne Göre Yöneticilerin Öğrencilere Değer Kazandırma Davranışları. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*.Cilt 8,Sayı 1,ss55-62.
- CİHAN,Nazlı.(2014). Okullarda Değerler Eğitimi Ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış. *TurkishStudies* ,Volume 9/2 ,p. 429-436.
- ÇELENK, Süleyman. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online Dergisi*, 2(2), 28-34.
- ÇETİNGÖZ,Duygu.(2015).Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Değerler Eğitimde Öğretmenin Rolüne İlişkin Görüşleri.*Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*,Sayı 3. 33-52.
- DİLMAÇ, Bülent. (2002). İnsanca Değerler Eğitimi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- EKİZ,Durmuş.(2009).*Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık.2. Baskı. Ankara
- KARABABA,Ali.(2015).*Değer Olgusu*.(İçinde) DİLMAÇ, Bülent ve BİRCAN, Hasan, Hüseyin.(Editörler)(2016) Değer ve Değerler Psikolojisi.Pegem Akademi.2. Baskı. Ankara.
- KIZILÇELİK, Sezgin. ve ERJEM, Yaşar.(1994). *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*, Atilla Kitabevi, Ankara.
- KUŞDİL,Ersin.,KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem. (2000). Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikolojisi Dergisi*, Sayı: 45, 56- 79.
- KURTDEDE FİDAN, Nuray. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri, *Kuramsal Eğitim Bilim*, 2(2), 1-18.

- MEYDAN, Ali. ve BAHÇE, Arzu. (2010). Hayat bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 20-37.
- ÖZDEN, Yüksel. (2013). Eğitimde Yeni Değerler. Pegem Akademi.9.Baskı.Ankara.
- ÖZCAN,Ahmet.,POLAT,Seyat.(2016). Öğretim Elemanlarının Öğrencilerde Görmek İsteddiği Değerler.*International Online Journal of EducationalSciences*, 8 (1), 138 – 149.
- SELVİTOPU,Abdullah.,BORA,Veyssel.,TAŞ,Ali.(2015). Ortaöğretim Öğrencilerine Kazandırılması Gereken Değerlere İlişkin Velilerin Okuldan Beklentileri.K. Ü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (3), 979-994.
- SÜNBÜL, Ali. Murat. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2(1), 597-607.
- TAY,Bayram.,DURMAZ,Fatma.Zehra.,ŞANAL,Müge.(2013). Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Öğrencilerin Değer ve Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri.*Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*.cilt, 33.sayı,1.67-93.
- TOKDEMİR, Muhammet.Ahmet. (2007). *Tarih Öğretmenlerinin Değerler ve Değerler Eğitimi Hakkındaki Görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ULUSOY, Kadir., DİLMAÇ, Bülent. (2015).*Değerler Eğitimi*. Pegem Akademi.3.Baskı.Ankara.
- ULUSOY, Kadir. ,ARSLAN, Ali. (2016). *Değerli Bir Kavram Olarak Değer ve Değerler Eğitimi*. (İçinde) TURAN, Refik.,ULUSOY,Kadir (Editörler) (2016) Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi. Pegem Akademi.2. Baskı. Ankara.
- YAZAR, Taha. (2010). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Değerler Eğitiminin Mevcut Durumunun Belirlenmesi ve Öğretmenlere Yönelik Bir Program Modülü Geliştirme*, Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- YAZAR, Taha. (2012). Öğretmen Adaylarının Değerler Hakkındaki Görüşleri, *Eğitim ve Öğretim Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1.
- YAZAR,Taha.,ERKUŞ,Süreyya.(2013).Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi.*Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim FakültesiDergisi*, 20, 196-211.
- YILDIRIM, Ali. & ŞİMŞEK, Hasan.(2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- YILMAZ, Kürşad.(2006). *İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerine Göre Kamu İlköğretim Okullarında Bireysel ve Örgütsel Değerler ve Okul Yöneticilerinin Okullarını Bu Değerlere Göre Yönetme Durumları*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- YILMAZ, Kürşad. (2008). *Eğitim Yönetiminde Değerler*.Pegem Akademi.1.Baskı.Ankara.